

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора юридичних наук, професора,
заслуженого працівника освіти України Дубинського Олега Юрійовича
на дисертацію Полюшка Андрія Михайловича на тему
«Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу:
порівняльний адміністративно-правовий аналіз законодавства Чеської
Республіки та України», подану на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і
процес; фінансове право; інформаційне право**

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження не викликає сумнівів, оскільки питання функціонування адвокатури як одного з ключових інститутів забезпечення права на правову допомогу безпосередньо пов'язане із реалізацією конституційних гарантій захисту прав і свобод людини та громадянина, доступом до правосуддя, а також загальним рівнем розвитку демократичної правової держави.

На сучасному етапі розвитку України особливого значення набувають питання удосконалення механізмів правового регулювання адвокатської діяльності в умовах європейської інтеграції, трансформації національної правової системи та адаптації законодавства до стандартів Європейського Союзу. У цьому контексті адвокатура повинна розглядатися не лише як професійна спільнота осіб, уповноважених на надання правової допомоги, а як самостійний правозахисний інститут, ефективність якого безпосередньо впливає на якість реалізації права на захист.

Особливо цінним є обраний автором порівняльно-правовий підхід до дослідження, оскільки реформування національного законодавства потребує не декларативного запозичення окремих правових конструкцій, а ґрунтовного аналізу успішних зарубіжних моделей. У цьому аспекті звернення до досвіду Чеської Республіки є цілком виправданим. Чехія як держава-член Європейського Союзу пройшла шлях модернізації правової системи, побудови стабільної моделі адвокатського самоврядування та впровадження ефективних механізмів забезпечення незалежності адвокатської професії. Вивчення такого досвіду є корисним для України як з теоретичного, так і з практичного погляду.

Практичне значення дисертаційного дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані у законотворчій діяльності під час вдосконалення положень Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», у діяльності органів адвокатського самоврядування, у правозастосовній сфері, а також у навчальному процесі під час викладання дисциплін адміністративно-правового циклу.

Таким чином, тема дисертаційного дослідження А.М. Полюшка є актуальною, сучасною та такою, що має істотне значення для розвитку науки адміністративного права й удосконалення юридичної практики.

Дисертаційне дослідження має логічну, послідовну та внутрішньо узгоджену структуру. Автором належним чином визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методологічну основу дослідження. Робота ґрунтується на аналізі значного масиву нормативно-правових актів, спеціальної юридичної літератури, наукових публікацій, аналітичних матеріалів та інших джерел, що дозволило сформулювати належним чином аргументовані висновки.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає у комплексному порівняльному адміністративно-правовому дослідженні організації та діяльності адвокатури в Україні та Чеській Республіці як інституту реалізації права на правову допомогу.

Позитивної оцінки заслуговує проведений автором аналіз моделей адвокатського самоврядування в Україні та Чеській Республіці. Дисертант обґрунтовано звертає увагу на відмінності у ступені централізації професійного управління, розподілі компетенції між самоврядними органами, а також ефективності механізмів внутрішнього професійного контролю.

Безумовний науковий інтерес становлять пропозиції автора щодо вдосконалення дисциплінарної відповідальності адвокатів в Україні, зокрема шляхом розширення переліку дисциплінарних санкцій. Особливої уваги заслуговує ідея щодо імплементації інституту штрафу як одного з можливих заходів дисциплінарного впливу, запозиченого із чеської практики.

Практично значущою є також пропозиція щодо запровадження обов'язкового страхування професійної відповідальності адвокатів, що може сприяти підвищенню рівня захисту прав клієнтів, формуванню додаткових професійних гарантій та зміцненню довіри до інституту адвокатури.

Позитивно слід оцінити й висновки автора щодо доцільності реформування порядку доступу до адвокатської професії в Україні із використанням окремих елементів чеського досвіду, зокрема щодо посилення практичної підготовки кандидатів на заняття адвокатською діяльністю.

Окремий інтерес становлять висновки дисертанта щодо перспектив цифровізації адвокатської діяльності, зокрема удосконалення функціонування електронного реєстру адвокатів, розширення сервісних функцій цифрових платформ та підвищення відкритості професійної інформації.

Разом із тим, як і будь-яке ґрунтовне наукове дослідження, дисертація не позбавлена окремих дискусійних положень та зауважень.

По-перше, у межах дослідження значна увага приділяється нормативно-правовому аналізу законодавства України та Чеської Республіки, однак дещо меншою мірою представлено аналіз практики фактичного застосування відповідних норм. Зокрема, роботу лише посилив би більш розгорнутий аналіз дисциплінарної практики органів адвокатського самоврядування обох держав із наведенням конкретних кейсів.

По-друге, певною мірою дискусійною виглядає запропонована автором ідея запровадження в Україні дисциплінарного стягнення у вигляді штрафу щодо адвокатів. Незважаючи на логічність такого підходу з позиції диференціації відповідальності, потребує додаткового обґрунтування питання запобігання можливим ризикам зловживань, а також забезпечення належних гарантій незалежності адвокатської професії.

По-третє, додаткової аргументації потребує пропозиція щодо централізації окремих елементів системи адвокатського самоврядування в Україні за зразком чеської моделі. При всій очевидній ефективності більш централізованого механізму професійного управління така модель повинна оцінюватися також крізь призму українських інституційних реалій та особливостей функціонування адвокатського самоврядування.

По-четверте, окремі положення, що стосуються реформування системи доступу до адвокатської професії, могли б бути більш детально розкриті в частині механізмів практичної реалізації запропонованих змін, зокрема щодо ресурсного забезпечення тривалішого стажування та процедур оцінювання практичних компетентностей кандидатів.

По-п'яте, дисертаційне дослідження виграло б від включення результатів соціологічних досліджень щодо ставлення адвокатської спільноти та громадськості до можливих реформ інституту адвокатури, зокрема внесення змін до чинного Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Водночас наведені зауваження мають переважно дискусійний характер, є елементом наукової дискусії та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

Дисертація Полюшка Андрія Михайловича є завершеною самостійною науковою працею, виконаною на належному теоретико-методологічному рівні, містить науково обґрунтовані висновки та практичні пропозиції, що мають значення для розвитку науки адміністративного права та вдосконалення правового регулювання адвокатської діяльності.

Вищезазначене дозволяє зробити висновок про те, що дисертація на тему «Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльний адміністративно-правовий аналіз законодавства Чеської Республіки та України» на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право – є завершеною науковою працею, яка відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів», а її автор – Полюшко Андрій

Михайлович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, професор,
заслужений працівник освіти України,
проректор із науково-педагогічної роботи,
економічних, юридичних та соціальних питань
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова

О.Ю. Дубинський